

Maticsák Sándor

Hungarológia Jyväskyläben

Finn nyelvoktatás Magyarországon – magyar nyelvoktatás Finnországban

Magyarországon a finn, Finnországban pedig a magyar nyelv sokkal fontosabb szerepet kap az egyetemi oktatásban, mint azt a nyelvek „rangsorában” elfoglalt helye indokolná. Ennek okát a nyelvrokonság megítélésében kereshetjük. A magyar középiskolai nyelvtankönyvek jelentős fejezetet szentelnek a nyelvrokonságnak, a hang- és alaktani megfeleléseknek, finnugor nyelvekből vett példákkal megtűzdelve. Az egyetemek magyar szakos hallgatói a nyelvtörténeti tantárgycsoport részeként finnugor nyelvészetet tanulnak, s egy féléven át ismerkedhetnek valamelyik választott finnugor nyelv – az esetek nagy többségében: a finn – szerkezetével, rendszerével. Magyarországon több egyetemen lehet mellékszakként finn nyelvet és irodalmat, ill. finnugor nyelvészetet választani. Sőt, jelenleg két fővárosi és egy debreceni középiskolában lehet finn nyelvet tanulni, ill. e tantárgyból érettségizni.

Finnországban a középiskolai könyvek szintén említést tesznek a nyelvrokonságról. Az egyetemi képzésben több intézményben kötelező a féléves magyar nyelv és kultúra kurzus, melynek keretében képet kapnak a magyar nyelv szerkezetéről, történetéről, megtehetik az első lépéseket a magyar nyelv gyakorlati elsajátítása terén, ill. országismereti alapinformációkat szerezhetnek. Több egyetemen lehet fő- és mellékszakként hungarológiát tanulni. Sajnos, a finnországi középiskolákban még nem tanítják a magyar nyelvet, bár az egyik jyväskyläi gimnáziummal már előrehaladott tárgyalások folynak ez ügyben.

Az egyetemi finn-, ill. magyaroktatás több évtizedes múltra tekint vissza. Közös – és egyben legmeghatározóbb – jellemvonása mindkét országban az, hogy a rokon nyelvek tanítása a finnugor nyelvtudomány keretein belül kezdődött (ill. részben azokon belül folyik ma is).

Magyarországon ma a nagy tudományegyetemek mindegyikén folyik finn (és finnugor) oktatás. Magyarországon az első finnugor tanszék Budapesten létesült: Budenz József 1872-ben kapott katedrát. Az első finn lektor – Viljo Tervonen – 1943-ban érkezett rövid időre, egy évre fővárosunkba. Őt Santeri Ankeria követte (1945–46), de aztán hosszabb szünet következett. Az 1959-ben megújított magyar–finn kultúregyezmény lehetővé tette a lektori tevékenység felélesztését is, azóta folyamatosan dolgozik finn lektor a budapesti egyetem finnugor tanszékén: Ingrid Schellbach (1959–60), Minne

Noronen (1961–64), Ulla Hauhia (1965–80), Marketta Huitu (1980–81), Outi Karanko (1981–).

Debrecenben 1914-től oktatnak finn nyelvet. E munkát kezdetben Pápay József, Csúry Bálint, Bárczi Géza professzorok végezték. 1952-ben jött létre a magyar nyelvészeti tanszéktől függetlenül működő finnugor tanszék. Az első finn lektor csak 1971-ben kezdte meg működését (az 1981-ben Budapestre távozott, s azóta is ott oktató Outi Karanko személyében). Őt követően hat lektor tanított Debrecenben: Marketta Huitu (1981–86), Harri Mantila (1986–87), Irene Wichmann (1987–88), Pirkko Lehto (1988–90), Heidi Vaarala (1990–92), Tuula Jäppinen (1992–).

Szegeden az egyetem megalapítása óta folyik finn oktatás. Az önálló finnugor tanszék 1959-ben jött létre. Az első finn lektor, Maria Vilkuna 1975-ben kezdte meg működését. Őt Markku Raivio (1977–79), Irmeli Kniivilä (1979–88), Kaija Markus (1988–1992) és Jaana Nykänen (1992–) követte.

Pécsen hivatalosan 1988-ban alapítottak uralisztikai tanszéket, de már a 70-es években oktattak finnt a pécsi egyetem elődintézményében, a főiskolán. Néhány éve itt is működik finn lektor, Anja Haaparanta személyében. Az ötödik intézmény Szombathely. Itt a Pusztay János vezette tanszéken folyik finnugor, ill. finn oktatás. Ezeket a kutatóhelyeken kívül az újonnan alapított egyetemeken (pl. Pázmány Péter Katolikus Egyetem) is folyik finnugor, ill. finn oktatás. Finn nyelvet és irodalmat mellékszakként a budapesti és a debreceni egyetemen lehet tanulni, míg a többi intézményben specializációra nyílik lehetőség. (Forrás: Hajdú Péter, Suomen kielen tutkimus ja opetus Unkarissa. Specimina Fennica I. Szombathely, 1989. 89–100.)

Összességében elmondható tehát, hogy a magyarországi felsőoktatási intézményekben folyó finn tanítás mindenütt a finnugor (ill. magyar) nyelvészeti tanszék keretein belül zajlik, ill. abból nőtt ki, s ebből adódóan nyelvészetközponú.

Finnországban jelenleg három egyetemen lehet hungarológiát tanulni: Helsinkiben, Turkuban és Jyväskyläben. (Más egyetemeken – Oulu, Tampere, Joensuu – is folyik magyartanítás, de csak bizonyos kurzusok keretei között.) Ezek közül az első kettő „hagyományos” módon vált a magyarságtudományok műhelyévé, míg a harmadik egyetemen újfajta alapokon jött létre e szak. Helsinkiben már a múlt század végén elkezdődött a magyar nyelv rendszeres tanítása. Magyar lektori státust 1925-ben létesítettek, 1928-ban létrejött a magyar intézet, de utána több mint fél évszázadig kellett várni a következő jelentős lépésre. Döntő fordulatot jelentett, hogy 1983-ban magyar vendégprofesszori állást hoztak létre, 1985-ben pedig megindult a magyar szakos képzés, akkor még mellékszakon, majd 1990-től immáron főszakon is. A magyaroktatás a fővárosi egyetemén mindig is a finnugor képzés szerves

részeként funkcionált, strukturálisan a finnugor tanszékhez tartozik, s az oktatás is nyelvészeti középpontú. Az utóbbi évtized irodalmár vendégprofesszorainak munkássága jelzi a szak választékának bővülését.

A turkui egyetemen az 1920-as évektől kezdve beszélhetünk magyartanításról. E délnyugat-finnországi város egyetemén nem működik magyar vendégprofesszor, s nem létezik külön magyar szak sem. A magyarságtudományi képzés a finnugor szak keretein belül folyik. Az intézmény 1960-ban kapott magyar lektori státust, a lektor feladata a magyar nyelvi képzésen túl a magyar irodalom és kultúrtörténet oktatása is.

Egészen más a helyzet az ország harmadik hungarológiai műhelyében, Jyväskyläben. E város is igen komoly „magyaros” múlttal büszkélkedhet. Már a II. világháború előtt és után több magyar nyelvész (Papp István, Kálmán Béla) tanított az itt rendezett nyári egyetemi kurzusokon. Az egyetem elődintézményében, a főiskolán 1966-ig rendszeres magyar tanfolyamokat tartottak, majd 1968-tól – immáron egyetemi keretek között – rendszeres magyaroktatás folyik. 1975-ben lektori státust hoztak létre. A lektor a finn nyelvészeti tanszék munkatársa, Jyväskyläben ugyanis nincs finnugor szakos képzés. A magyaroktatás történetében a fordulópontot 1989 jelentette, ekkor jött létre a hungarológia program, amely 1990-ben mellékszak, s 1994-ben főszak lett. (Forrás: Tuomo Lahdelma, *Hungarológia Finnországban*. A paradigmaváltás ideje. *Hungarologische Beiträge* 4. Jyväskylä, 1995. 47–54.)

A magyarság iránti érdeklődés a nyelvészeti tanszék mellett más intézetek részéről is megnyilvánult: elsősorban a Matti Vainio vezette zenetudományi tanszékét kell itt említeni: itt alakult meg az 1980-as években a magyar zene kutatásának centruma, a Kodály-központ. Emellett az irodalom és az etnológia tanszéknek is számos magyar vonatkozású kapcsolata volt.

A jyväskyläi hungarológiai képzés sajátosságai

Így tehát nem minden előzmény nélküli akcióról volt szó, amikor 1989-ben hat tanszék – finn nyelvészet, történelem, művészettörténet, etnológia, zenetudomány és irodalom – közös szándékának eredményeképp létrejött a hungarológia program, melynek célja a magyarságra vonatkozó kutató- és oktatómunka fejlesztése volt. Döntő jelentőségű, hogy e szak nem a finnugor (vagy finn nyelvészeti) tanszék keretein belül szerveződött, hanem kezdettől fogva több intézet együttműködésével széles körű kultúrszak, ahol a nyelvoktatás, ill. a nyelvészeti stúdiumok mellett a többi humán tudományterület is komoly szerephez jut. Meghatározó az is, hogy nem valamiféle „felülről jövő intézkedés” eredménye ez az együttműködés, hanem az egyetem bölcsészkarának önálló kezdeményezése – bürokratikus

akadályok, nehézkes döntési mechanizmusok nélkül. E programtípus sikerét bizonyítja, hogy a bölcsészkar ma már hasonló intézetek létrehozásán fáradozik, ilyen módon épülne fel például a russzisztikai intézet is.

A hungarológiai szak felépítéséből adódóan a tanulás elején minden diáknak széleskörűen meg kell ismerkednie a magyarságtudománnyal, de már az első év végén elkezdődhet a specializáció. A harmadik év után két szűkebb specializációban folytatható a hungarológiai szak: a nyelvészeti és az irodalomtudományi vonalon. Ezek azonban nem merev, megváltoztathatatlan kategóriák, ugyanis bármelyik résztvevő tanszék is indíthat fővonalú specializációt.

A széles körű oktatási tevékenység természetesen nagy feladatot ró az oktatógárdára is. A tudomány jellegétől idegennek tűnne, ha a több szakterületet felölelő feladatot egy-két állandó státusú tanár végezné el. Manapság már nincsenek polihistorok, így nem minden területen valamit mondani tudó oktatókra van szükség, hanem a saját szakterületükön kitűnően képzett tudósokra. Az egyes tantárgyakat egyrészt a programban résztvevő tanszékek munkatársai, másrészt pedig külföldről (nem csak Magyarországról!) meghívott vendégelőadók tanítják.

Ekkora feladatot önerőből nehéz lenne megoldani, elkerülhetetlen a külső erők bevonása. E feladat természetesen kettős, mert nemcsak ide kell meghívni az adott tudományterület jeles képviselőit, hanem itt is lehetőséget kell teremteni arra, hogy a diákok minél nagyobb számban mehessenek külföldre (elsősorban persze Magyarországra) nyelvet és kultúrát tanulni. Mindezekből adódóan úgyszólván természetes a szak nemzetközi jellege: az intézetben szinte állandóan vannak külföldi vendégtanárok, ill. – a jól működő diákcsera-programok eredményeként – magyarországi ösztöndíjasok. (Aminek ellentételezéseként a jyvaskyläi hallgatók sok esetben több szemesztert is külföldi egyetemeken végeznek. Itt jegyzem meg, hogy a külföldi képzéssel szemben a szak vezetése semmilyen bürokratikus akadályt nem támaszt, a külhoni egyetemeken teljesített szemináriumokat és vizsgákat – a képzési struktúránk rugalmasságából is adódóan – minden probléma nélkül elfogadjuk.) A magyarországi ösztöndíjak, tanulmányutak mellett igen fontos a más európai egyetemekkel való együttműködés is. Ez az együttműködés döntően az ún. Erasmus-program keretében valósul meg. Jyvaskylä 1993 óta e csereprogram résztvevője, s ennek eredményeként számost vendégtanárt és diákot fogadhattunk már, ill. kb. húsz diákunk tanulhatott egy-egy szemesztert a hamburgi, berlini és párizsi egyetemen. A program főkoordinátora a hamburgi egyetem hungarológiai központjának vezetője, Holger Fischer, s a projektumban Hamburgon és Jyvaskylän kívül részt vesz a berlini Humboldt Egyetem, a Sorbonne, valamint a firenzei egyetem is.

A hungarológia oktatásának személyi és tárgyi feltételei

A hungarológiai intézet állandó létszáma kicsi, s a hat tanszék alkotta program sajátosságából adódóan az intézet vezetője és a lektor egyszerre két helyen is tevékenykedik. A program irányítója, Tuomo Lahdelma – aki „főállásban” a finn irodalomtudományi tanszék docense – koordinálja az intézet munkáját, ill. ő tartja a magyar irodalmi előadásokat. A lektor (a program létrejöttékor Varga Pál, jelenleg Maticsák Sándor) tartja a középhasaladó, haladó és felsőfokú nyelvórákat, ill. a magyar nyelvtörténeti és finnugor nyelvészeti előadásokat, szemináriumokat, valamint az országismereti órákat. A lektor „főállása” a finn nyelvészeti tanszéken van, ahol ezek mellett magyar nyelv és kultúrtörténet előadássorozatot tart a finn szakos hallgatóknak. Mellettük az intézetben óraadó tanár is tevékenykedik, ami megkönnyíti az oktatás megosztását, specializálását: az óraadó tanár (jelenleg Báthory Ágnes) a kezdő szintű nyelvórákat, ill. a fonetikai gyakorlatokat tartja. A három állandó oktatón kívül – mint már szó volt róla – az intézet munkájában aktívan részt vesznek a társtanszékek munkatársai (pl. Jorma Ahvenainen történész, Kalevi Pöykkö művészettörténész, Maija Fredriksson zenetudományi professzor), valamint a meghívott vendégelőadók, akik minden félévben rendszeresen tartanak előadásokat (munkájukról részletesebben a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó fejezetben lesz szó).

A tanszék munkáját nagymértékben segítik az ún. „hivatali gyakornokok”. Ők általában a felsőbb évfolyamos hallgatók közül kerülnek ki, s feladatuk sokrétű, a mindenkori igényekhez igazodik. Segítik például az intézeti titkár munkáját, megszervezik a vendégelőadók programját, előadásokon tolmácsolnak, részt vesznek a konferenciák szervezésében, a kiadványok szerkesztésében stb. A bölcsészkarral való szoros együttműködés eredményeképpen évente nyolc hónapot tölthetnek gyakornokok az intézetben.

Az intézetnek 1990-ben tíz hallgatója volt, jelenleg mintegy negyvenen vannak. Külön öröndetes, hogy a „régí gárda” tagjai közül néhányan már maguk is tanítanak: ez év tavaszán egyik volt hallgatónk már kezdő szintű nyelvórákat tartott, nemrég pedig politilógus-hungarológus exdiákunk előadássorozata zajlott a politológia tanszéken a magyar politikai rendszerekről.

A tanítási körülményekkel meg lehetünk elégedve. A finn nyelvészeti tanszék épületében külön szoba áll a magyaroktatás rendelkezésére. Ez a tanterem csak a magyar oktatás céljaira vehető igénybe, a tanteremhiány itt ismeretlen jelenség. A könyvtár felszereltsége jónak mondható: a nyelvészeti szakkönyvek többé-kevésbé megtalálhatók, az 1980 előtti és a legújabb magyar irodalom úgyszintén. Sajnos, az 1980-as években a lektor az illetékes

magyar szervektől igen-igen kevés szakkönyvet, ill. szépirodalmat kapott, s ez a hiány meglátszik a könyvtár szerkezetén is. A lektori szobában található könyvgyűjteményen kívül a finn irodalmi tanszéken van jelentősebb magyar szépirodalmi könyvvállomány, ill. az egyetemi könyvtárban több száz könyv, különböző témákban.

A hungarológiai oktatás rendszere: tantervek, specializációk

A jyvaskyläi hungarológiai oktatás 1994 őszén jelentős változáson ment keresztül: immáron főszakként is tanulható a magyarságtudomány. Ennek megfelelően a képzés rendszere és a követelmények is megváltoztak, s így új tanterv megalkotása vált szükségessé. Az új tantervet 1994 tavaszán készítette el Keresztes László, Tuomo Lahdelma és Maticcsák Sándor.

Az oktatás három képzési szakaszra oszlik (approbatur, cum laude, laudatur), s már a második képzési szakaszban lehetőség nyílik az elmélyültebb kutatásokra, a hat tanszék profiljának megfelelően. A harmadik szakaszban tovább lehet specializálódni: irodalmi és nyelvészeti irányban. A hallgatóknak a finn egyetemi képzésben megkövetelt mennyiségű tanegységet kell teljesíteni az egyes képzési szakaszokban, s ezek megszerzése után léphetnek a következő fázisba.

A tanterv egyik fő sajátossága, hogy bizonyos „modulokat” (pl. a különböző szintű nyelvoktatás, országismeret, történelem, néprajzi, irodalmi alapfogalmak stb.) mindkét fő specializáció hallgatóinak egyaránt el kell végezni. A gyakorlati nyelvoktatás a képzés első szakaszában heti négy óra, a későbbiekben heti két óra beszédgyakorlat órát jelent, ezekhez járulnak a fakultatív nyelvtani gyakorlatok, ill. társalgási órák. (Ezek száma heti négyhat.) A legfelsőbb szintű képzési szakaszban ezek mellett tolmács- és fordítási gyakorlatok, ill. szakszövegolvasási órák vannak. Ezen túlmenően a nyelvészeti vonalon három egyéb oktatási egység található: leíró nyelvészet, nyelvtörténet és az ún. kutatási blokk. A leíró nyelvészet a nyelv hagyományos szintjeit – hangtan, alaktan, mondattan – követi végig, majd a laudatur szakaszban ezekhez járulnak a specializáció egyéb területei (szövegnyelvészet, lexikológia, névtan, stilisztika és nyelvművelés, jelentéstan, szociolingvisztika, nyelvjárástan és szlengkutatás). A nyelvtörténeti blokk a nyelvemlékek elemzése, ill. a történeti hang- és alaktan mellett finnugor nyelvészeti stúdiumokat is magában foglal (az összehasonlító finnugrisztika mellett az érdeklődőknek módja nyílik egy-egy finnugor nyelv kezdő szintű megismerésére is). Az ún. kutatási blokk elsősorban az intézet egyik nyelvészeti projektumához, a kontrasztív nyelvészeti kutatásokhoz igazodik,

valamint itt kapott helyet a tudománytörténeti tanegységcsoport is. Az irodalmi specializáció hallgatói a magyar irodalom különböző korszakai, s az irodalomelmélet különböző áramlatainak megismerése után specializálódhatnak egy-egy korra vagy alkotóra. A laudatur szakaszban kap helyet a kutatástörténet és a fordítási gyakorlat.

Nemzetközi kapcsolatok: vendégtanárok, diákcsere

Az intézet tevékenységének jellegéből adódóan számos nemzetközi kapcsolatot tart fenn. 1990–94 között neves vendégek tartottak hosszabb-rövidebb kurzusokat, 1994-től pedig (egyelőre ideiglenes jelleggel, 1996-tól remélhetőleg minisztériumközi cserével) vendégprofesszor működik az intézetben. Az elmúlt két évben – a teljesség igénye nélkül – meghívott vendégelőadóként kurzust tartott az intézetben: Pusztay János (Szombathely, nyelvészet), Bakró-Nagy Marianne (Budapest, nyelvészet), Keresztes László (Oslo/Debrecen, nyelvészet), Hoffmann István (Debrecen, nyelvészet), Korompay Klára (Párizs/Budapest) nyelvészet, Imre László (Helsinki/Debrecen, irodalom), Labádi Gizella (Turku, irodalom), Holger Fischer (Hamburg, történelem), Szakály Sándor (Bécs/Budapest, történelem), Voigt Vilmos (Budapest, néprajz), Küllös Imola (Budapest, néprajz), ill. előadást tartott Gulya János (Göttingen, nyelvészet), Benedek Gergely Piroska (Miskolc, nyelvészet), Kabdébó Lóránt (Miskolc, irodalom), Hannu Launonen (Helsinki, irodalom), Szopori Nagy Lajos (Helsinki, irodalom), Radnóti Zsuzsanna (Budapest, irodalom), Litván György (Budapest, történelem), valamint látogatást tett Honti László (Groningen), Jean Perrot (Párizs), Paul Kárpáti (Berlin), Csúcs Sándor (Helsinki).

1994 tavaszán a debreceni finnugor tanszék vezetője, Keresztes László négy hónapig oktatott a hungarológiai intézetben (leíró magyar nyelvészeti és kontrasztív nyelvészeti előadásokat tartott), majd ősszel őt követte a debreceni magyar nyelvészeti tanszék vezetője, Hoffmann István (magyar névtani és magyar hangtörténeti előadásokat tartott). 1995 tavaszán az MTA Nyelvtudományi Intézetének igazgatóhelyettese, Bakró-Nagy Marianne volt az intézet vendégtanára (jelentéstani és hangtörténeti előadásokkal).

A felsorolásból is kitűnik, hogy a jyvaskyläi egyetemnek a legerősebb kapcsolatai a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemmel vannak. Ez a kapcsolat immáron négy-öt évtizedre tekint vissza (Papp István, Kálmán Béla professzorok neve fémjelzi a „hőskort”), a jyvaskyläi egyetem magyar lektorai eddig kivétel nélkül a debreceni egyetem oktatói voltak, s a vendégelőadók egy része szintén debreceni. A kapcsolattartás nem egyoldalú: a csereegyezmény keretében 1994 őszén Tuomo Lahdelma négy hónapig a

debreceni egyetem finnugor tanszékének vendégtanára volt, s ugyanabban az évben Kalevi Pöykkö professzor tartott művészettörténeti kurzust a KLTE-n. Örvendetes tény, hogy a tanárok együttműködése mellett a diákcseré is egyre intenzívebbé válik: a jyvaskylái hungarológus hallgatók közül évente öten vesznek részt a Debreceni Nyári Egyetem nyári kurzusán, 1994–95-ben két-két diák vendégeskedett a januári intenzív tanfolyamon, s ugyancsak ketten a májusi szuperintenzív kurzuson. 1994 őszén új ösztöndíjas csereegyezményt kötött a két egyetem: szemeszterenként két-két hallgató cseréjére nyílt lehetőség, elsősorban a szakdolgozat elkészítése céljából. Ez a kapcsolat kezdettől fogva olyan sikeresnek bizonyult, hogy 1995 őszétől három-három diák cseréjére kerül sor félévenként. A debreceni kapcsolatok mellett igen jónak mondható a szombathelyi főiskolával kialakított együttműködés is, melynek keretében eddig két ízben kapott jyvaskylái ösztöndíjat szombathelyi hallgató. Emellett emlékeztetni kell arra is, hogy a jyvaskylái intézet – Erasmus-tagságából adódóan – évente több diákot tud küldeni Németországba és Franciaországba, ill. fogad onnan érkező hallgatókat.

Tudományos tevékenység: konferenciák, projektumok, kiadványok

A jyvaskylái egyetem hungarológiai intézete – kihasználva a vendégtanárok aktivitását – az elmúlt években több konferenciát szervezett. 1995 legjelentősebb eseménye a finnugor tudósvilág ötévenként megrendezésre kerülő találkozójához, a VIII. Nemzetközi Finnugor Kongresszushoz kapcsolódott, melynek Jyvaskylá városa adott otthont augusztus 10–15. között. A kongresszus mintegy ezer vendége négy fő tudományterületen – nyelvészet, irodalom, néprajz, történelem-régészet – adott számot tudásáról. A több mint négyszáz szekcióelőadás mellett 14 szimpózium megrendezésére is sor került. Ezek egyike az egyetem hungarológiai intézete által szervezett „**Hungarológia Magyarországon kívül**” címet viselő rendezvény volt. A szimpózium felkért előadói bemutatták az európai és Európán kívüli hungarológiai kutatóhelyek működését, számot adtak az elmúlt évtized eredményeiről, szóltak a tanítás és kutatás módszereiről, ill. azok nehézségeiről. A szimpózium anyaga a kongresszus előtt az intézet kiadványsorozatában megjelent (Hungarologische Beiträge 4. Hungarológia Magyarországon kívül. Szerk. Tuomo Lahdelma–Maticsák Sándor. Jyvaskylá 1995), így az érdeklődők száraz előadások helyett vitaindító expozék, s valós véleménynyilvánítások tanúi lehettek.

Az utóbbi néhány évben – elsősorban a politikai változások utáni kedvező légkörben – Magyarország és a magyarságtudomány – s ezekkel együtt a

magyar nyelv – iránti érdeklődés rohamosan növekszik. A „Hungarológia Magyarországon kívül” szimpózium feladata tehát kettős volt: egyrészt számot adott a külföldi magyarságkutató műhelyek működéséről, másrészt pedig a megváltozott körülmények között megpróbált útbaigatásokat adni. A szimpózium kötetében tíz ország kutatói jelentették meg írásaikat: Csehország, Észtország, Finnország, Hollandia, Japán, Magyarország, Németország, Olaszország, Svédország és Törökország magyar vendégtanárai vagy a fogadó ország hungarológus oktatói-kutatói fejtették ki nézeteiket, de a szimpóziumon Ausztria, Belgium, Franciaország és Lengyelország képviselői is szót kaptak.

1994-ben indult meg a jyvaskyläi egyetem hungarológiai intézetének **magyar–finn–észt kontrasztív nyelvészeti** kutatási programja. A projektum vezetője Keresztes László. A kutatás öt fő téma köré szerveződik: fonotaxis, lexikológia, frazeológia, esztragonok használata és ágens nélküli kifejezések. Az egyes témákat egyetemi oktatók irányítják, a kutatócsoportokban hallgatók is részt vesznek, s a lehetőségek szerint magyar–finn és magyar–észt kutatópárok működnek. E program első állomása az 1994 áprilisában tartott konferencia volt, melynek anyaga a *Hungarologische Beiträge 3. Finnisch-ugrische kontrastive Untersuchungen*. Hrsg. László Keresztes, Juha Leskinen, Sándor Maticsák. Jyväskylä, 1995). A kötetben tizenöt cikk kapott helyet, magyar, finn, észt és bolgár szerzőktől. 1995 tavaszán rendeztük meg a program következő találkozóját, a második kontrasztív nyelvészeti konferenciát. Öröndetes, hogy a témakörök – ill. az előadások – száma emelkedő tendenciát mutat. E konferencia anyaga a tervek szerint 1995 végén kerül nyomdába. A kontrasztív nyelvészeti projektum végső célja kontrasztív nyelvtan, ill. a kutatás eredményeit felhasználó nyelvkönyvek elkészítése.

1994 tavaszán még egy nyelvészeti konferenciát szerveztünk a **magyar nyelv tanulásának nehézségeiről**. A konferencián finn, észt, német és olasz kutatók fejtették ki, miért nehéz a magyar nyelv elsajátítása, milyen problémák merülnek fel a hangtan, alaktan és a mondattan szintjén, valamint milyen kultúrafogadási problémákkal kell megbirkózni a magyar nyelvet (meg)tanulni vágyóknak. A konferencia másik fő iránya a nyelvtanulás általános nyelvészeti aspektusaival foglalkozott. E konferencia anyaga az intézet kiadványsorozatának második számaként látott napvilágot (*Hungarologische Beiträge 2. Probleme des Spracherwerbs*. Hrsg. László Keresztes, Tuomo Lahdelma, Sándor Maticsák, Christoph Parry. Jyväskylä, 1994), s tizenegy szerző előadásait tartalmazza.

1994 őszen került sor a „**Magyarország és Finnország a II. világháború idején**” elnevezésű konferenciára, melyen magyar, finn és német történészek

vettek részt, többek között Gunst Péter, Szakály Sándor, Jorma Ahvenainen, Holger Fischer. A konferencia anyaga várhatóan 1996 elején jelenik meg.

1995 novemberében – a tudományos konferenciák után újabb területet bemutatva – **magyar filmfesztivált** szervezünk. A fesztivál három napja alatt húsz magyar filmet mutatnak be, többek között Szabó István, Tarr Béla, Erdőss Pál, Szomjas György alkotásait. A fesztivál meghívott vendége Enyedi Ildikó rendező.

Jelenleg az intézetben két nyelvészeti projektum működik: az egyik a már említett kontrasztív nyelvészeti irány, a másik pedig a **nyelvelsajátítás pragmatikai aspektusait vizsgáló kutatás**. E programban tíz ország egyetemesei vesznek részt, koordinátora Bakró-Nagy Marianne, ill. a jyvaskylä egyetem angol tanszékének vezetője, Kari Sajavaara. Már elkészült a több nyelvre lefordított kérdőív, melynek segítségével képet szeretnénk kapni a magyar nyelv elsajátításának nehézségeiről, nem hagyományos nyelvészeti, hanem elsősorban szociokulturális aspektusból. A kérdőívek feldolgozásába számítógépes nyelvészt is be szándékozunk vonni.

Kiadványainkról már az eddigiek során is részben szóltam. Az intézet 1991-ben jelentette meg első kiadványát, Kulttuurin Unkari (A kultúra Magyarországa. Szerk. Jaana Janhila. Jyvaskylä, 1991) címmel. A kötetben tíz szerző Magyarországgal foglalkozó munkái kaptak helyet, a zenetudomány, az irodalom, társadalom, film, színház és matematika tárgyköréből. 1993-ban indítottuk el a Hungarologische Beiträge nevet viselő kiadványsorozatunkat. A sorozatban eddig négy kötet látott napvilágot. Az első kötet húsz magyar, ill. külföldi kutató magyarságtudományi előadásait tartalmazza (Hungarologische Beiträge 1. Hrsg. Tuomo Lahdelma, Sándor Maticsák, Vesa Niinikangas, Christoph Parry. Jyvaskylä, 1993), az irodalom, nyelvészet, történelem, ill. a hungarológia területéről. A sorozat második kötete a korábban említett nyelvelsajátítási konferencia, a harmadik a kontrasztív nyelvészeti konferencia, a negyedik pedig a hungarológiai szimpózium előadásait foglalja magában.

1995-ben jelent meg a Debreceni Nyári Egyetemmel együttműködve Magyar hangképzési gyakorlatok finnneknek – Unkarin ääntämysharjoituksia suomalaisille címmel Báthory Ágnes és Varga Pál közös munkája. A háromszáz perces hanganyag (szöveggel) a magyar hangképzés nehézségein szeretné átsegíteni a tanulókat.

Rövidtávú terveink között három további kötet megjelentetése szerepel. Sorozatunk ötödik kötete az első számhoz hasonló felépítésű, a Jyvaskyläben előadásokat tartó kollégák cikkeinek gyűjteménye lesz. A hatodik kötet a tavaszi kontrasztív konferencia anyagát tartalmazza, a hetedik pedig a tavaly őszi történelemkonferencia előadásait adja közre. Ezek mellett szeretnénk egyéb, a gyakorlati nyelvtanulást megkönnyítő munkafüzeteket is kiadni.